

Zondag 28 juni 2020 Wees niet bang!

Evangelielezing: Mattheus 10 : 16 – 33

Een vrolijke beestenboel. Zo zouden we de evangelielezing van vandaag bijna kunnen noemen. Ware het niet dat er zoveel moeilijke en harde woorden in staan, waarmee we niet goed raad weten.

Het gaat over een slang en een duif, over mussen, gewone mussen, een hele zwerm. Overigens, het vogelspotten schijnt tijdens de lock down behoorlijk aan populariteit gewonnen te hebben.

Met het feit dat mensen thuis moesten blijven en meer op de directe omgeving zoals de tuin waren aangewezen nam de belangstelling toe: voor welke vogels daar zoal te zien waren.

Zo wierpen velen zich met verrekijker en opschrijfboekje op deze nieuwe hobby. Over één van die te spotten vogels spreekt dus ook onze tekst. De gewone huismus. En daar ligt ook gelijk de grote waarde van deze tekst, want als God al omziet naar deze gewone huismus hoeveel te meer zou God dan niet naar zijn menskinderen omzien. Juist het gewone van de mus onderstreept het bijzondere van Gods omzien naar ons. Overigens was die huismus lang niet altijd zo gewoon meer en is zelfs uit een aantal steden verdreven. Een paar jaar geleden leek het verdwijnen van de huismus uit ons dagelijks beeld zelfs realistisch. De gewone huismus zou dan bijna een bijzondere vogel worden zijn: een zeldzaamheid. Gelukkig gaat het tegenwoordig met de mus al weer wat beter. Zeker, bij ons in de tuin.

Maar goed, over de mussen straks meer.

Eerst gaat het over de schapen en de wolven. U heeft het vast wel mee gekregen dat de wolf weer terug is in Nederland. Hij is inmiddels op verschillende plekken gezien en dat is helaas niet altijd goed nieuws. Een tijdje terug was in het nieuws dat een wolf behoorlijk wat schapen had verwond en gedood. We konden toen zien op foto's en ook op videobeelden wat wolven doen met schapen. En dat is niet fris.

Sommige schapen stierven een afschuwelijke dood. Met deze beelden op het netvlies, maakt de tekst van vanochtend uit Mattheüs meer indruk op mij dan vroeger. De spreekwoordelijke uitdrukking “als een schaap onder de wolven” lees ik nu heel anders. Ik lees het nu als een tekst die direct duidelijk maakt, dat je leven op het spel staat en dat een schaap machteloos staat tegenover een wolf.

En toch staat er, dat Jezus zegt: ”Ik zend jullie als schapen onder de wolven.” De toon is hiermee direct gezet. Het wordt geen vakantiereisje.

Vorige week hebben we gehoord hoe Mattheus beschrijft hoe de leerlingen in het spoor van Jezus nu ook zelf uitgezonden worden. Uitgezonden om het koninkrijk van God te verkondigen, zieken te genezen, doden op te wekken en demonen uit te drijven. Al met al is dat niet niks en zal het enorm spannend geweest zijn dat ze nu zo zelf in dat spoor van Jezus onderweg mochten gaan.

Het is dan ook verbazend dat Jezus daarna in onze tekst weinig opbeurend toevoegt: “Bedenk wel dat ik jullie als schapen zend onder de wolven.” En vervolgens beschrijft Hij wat hen niet allemaal kan overkomen aan vervolging, lijden en martelaarschap. Dat kun je nu niet echt een peptalk noemen.

Als een reisbureau haar reizen zou proberen aan te prijzen door alle mogelijke gevaren op te noemen, dan ga je toch gewoon niet meer. Het grote verschil is natuurlijk dat het hier bij de leerlingen niet om een plezierreisje gaat, maar dat Jezus hen de realiteit beschrijft.

En daarbij moeten we vooral ook bedenken dat de lezers van het evangelie van Mattheus, de eerste christenen en óók volgelingen van Jezus, die martelingen, vervolgingen en lijden al dagelijks meemaakten. Juist de lezers van Mattheus ervoeren letterlijk en figuurlijk al aan den lijve wat hij hier beschrijft. Die eerste christenen werden vervolgd, gemarteld, gevoerd aan de leeuwen en hele families waren van elkaar gescheiden geraakt doordat sommigen kozen Jezus te volgen en anderen juist niet. Het is daarom dat Jezus naast hen schapen te noemen ook andere dieren ten voorbeeld geeft.

Wees scherpzinnig als een slang. Een slang die geen oogleden heeft, altijd alles ziet en zo een beeld van opmerkzaamheid is. Maar, voegt hij toe, behoud ook de onschuld van een duif.

Kortom: Jezus houdt zijn volgelingen van alle tijden voor om niet naïef te zijn over wat hen op die weg kan overkomen. Hij zegt hun: “Wees niet wereldvreemd en gebruik je gezonde verstand als je je verhaal vertelt.” maar dan wel: zonder je onbevangeheid te verliezen.

Ook in onze dagen is het goed om te beseffen dat deze woorden van Jezus nog steeds realiteit zijn voor mensen die vervolgd worden in landen waar het christendom een verboden godsdienst is. Nog steeds zitten er mensen om hun geloof gevangen, worden achtergesteld of verdreven van huis en haard. Voor heel veel mensen kost het geloof in Jezus veel, soms zelfs hun leven.

Vanuit ons perspectief word je daar wel eens stil van en vraag je je misschien wel af: hoe ver zou ik willen gaan voor mijn geloof?

En in deze dagen zien we ook mensen die ergens voor opstaan, hartstochtelijk in iets geloven. Mensen die wereldwijd opstaan omdat ze geloven dat gelijkwaardig samenleven mogelijk is waarin kleur niet langer onderscheid maakt. En iets daarvan proeven wij misschien ook weleens als het gaat om gelovige mensen die ook in ons land soms door de media worden weggezet. Dan voel je soms dat je tegen de stroom van de tijd in moet gaan en voelen we ons als een roepende in de woestijn. Wat dan kracht kan geven, is wat Mattheus hier voor zijn lezers onderstreept, namelijk dat wij mogen leven en geloven in verbondenheid met Jezus.

Zo mogen zijn volgelingen en ook wij weten, die in zijn spoor gaan, dat lijden en dood niet het laatste woord zullen hebben, dat leven en liefde zullen overwinnen in zijn naam. Maar laten we ervoor waken dat te veel in het uiteindelijke, het hemelse te projecteren. We leven ook vandaag, in het hier en nu en ook daar is het leven en het geloven soms niet eenvoudig. Niet alleen door vervolgingen, maar ook doordat angsten en zorgen van alle dag ons zo bezighouden.

Een filosoof, Heidegger, zei zelfs dat een mens in wezen iemand is die zich zorgen maakt. Bestaan is zorgen maken zegt hij. En inderdaad, daar is in het groot en in het klein veel voor te zeggen. Natuurlijk ben je bang en maak je grote zorgen als je vervolgd wordt om je geloof zoals die eerste christenen, maar ook in het kleine leven zijn er toch altijd zorgen en angsten? Wie ligt er niet eens een nacht wakker? En juist in deze Corona-tijd zijn er zorgen en angsten die soms komen en gaan als de golven van de zee. En soms worden zorgen en angsten zo groot dat ze over ons heen vallen en als sombere wolken ons denken verstikken. Juist tegen die werkelijkheid in klinken die woorden: “Wees niet bang!”

Dat is het bevrijdende woord voor mensen die leven in een bestaan van angsten en zorgen en dat leven we dus allemaal ten dele wel. Dan klinkt ook in onze nacht: “Wees niet bang.” Het zijn de eerste woorden die de engel spreekt in de donkere nacht van Bethlehem: “Wees niet bang.” Het zijn de woorden van Jezus zelf die hij spreekt als de boot met Hem en zijn leerlingen ten onder dreigt te gaan in de golven van angst en dood op het meer van Tiberias. “Wees niet bang.”

Misschien is het waar wat die filosoof zegt en is de mens in wezen iemand die zich zorgen maakt, maar de bijbel zet daar dan wel woorden tegen aan: “Wees niet bang!”

365 keer zou het in de Bijbel voorkomen, voor elke dag een keer. We kunnen en mogen anders gaan leven. Tegenover die angsten en zorgen, zegt de bijbel, dat vertrouwen de basis van ons leven worden kan. Met als kern die sterke lichtende woorden: “Wees niet bang.” Het is nacht, maar het wordt dag.

En natuurlijk, ook hierin moeten we niet naïef zijn, vaak worden we in ons vertrouwen teleurgesteld, laten mensen ons vallen en trekken wij muren op, houden deuren gesloten. Dan groeit wantrouwen in plaats van vertrouwen. Toch zijn er hopelijk ook resten van vertrouwen te vinden omdat ook diep in ons een stem opklinkt: “Wees niet bang.. Ik ben er.”

Een beeld voor die nabijheid, van zorg, van wat wij waard zijn in de ogen van God, komen we tegen in die tekst over de mussen. Wat zijn nou een paar van die eenvoudige huismussen waard? En toch ze zijn zó waardevol in de ogen van God. “Hoeveel meer waard zijn jullie dan?” zegt Jezus. Het is een prachtige tekst. Toch, als we wat beter lezen, stelt diezelfde tekst ons ook gelijk voor een probleem. Zo staat er: “Wat kosten twee mussen? Zo goed als niets. Maar er valt er niet één dood neer als jullie Vader het niet wil”. Die zin zou ons zomaar op het verkeerde been kunnen zetten. Zo van: als God het wil, dan vallen er dus wel mussen dood neer.

Maar dat staat er niet. Letterlijk staat er in de grondtekst: “En niet één van deze zal op de aarde vallen zonder uw Vader.” Het woordje “wil” staat dus niet in de grondtekst. Er staat, dat het niet buiten God om gaat. Het lijkt mij vanzelfsprekend dat God niet wil, dat we bang zijn, dat onheil ons treft, dat christenen vervolgd worden.

Jezus benadrukt dan ook dat wij veel meer waard zijn dan de mussen en dat wij in Gods liefde geborgen zijn, wat er ook gebeurt. En dat de leerlingen daarom niet bang hoeven te zijn.

Juist in een wereld van zorgen en angsten waarin ons geloof bevraagd wordt en soms zelfs bestreden klinkt hier vanmorgen deze tekst over de mussen.

Van die kleine eenvoudige mussen valt er niet één ter aarde buiten God om, hoeveel te meer zal dat voor ons zo zijn.

En natuurlijk, er blijven vragen, grote zelfs en we weten maar al te goed van zorgen en angsten. Het is nacht, maar het wordt dag.

Dat we zullen leven vanuit dat vertrouwen.

Wees niet bang.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

ds. Hillegonda Ploeger

